

HARDANGERVIDDA VILLREINUTVAL

FREDNINGSSONER

HARDANGERVIDDA

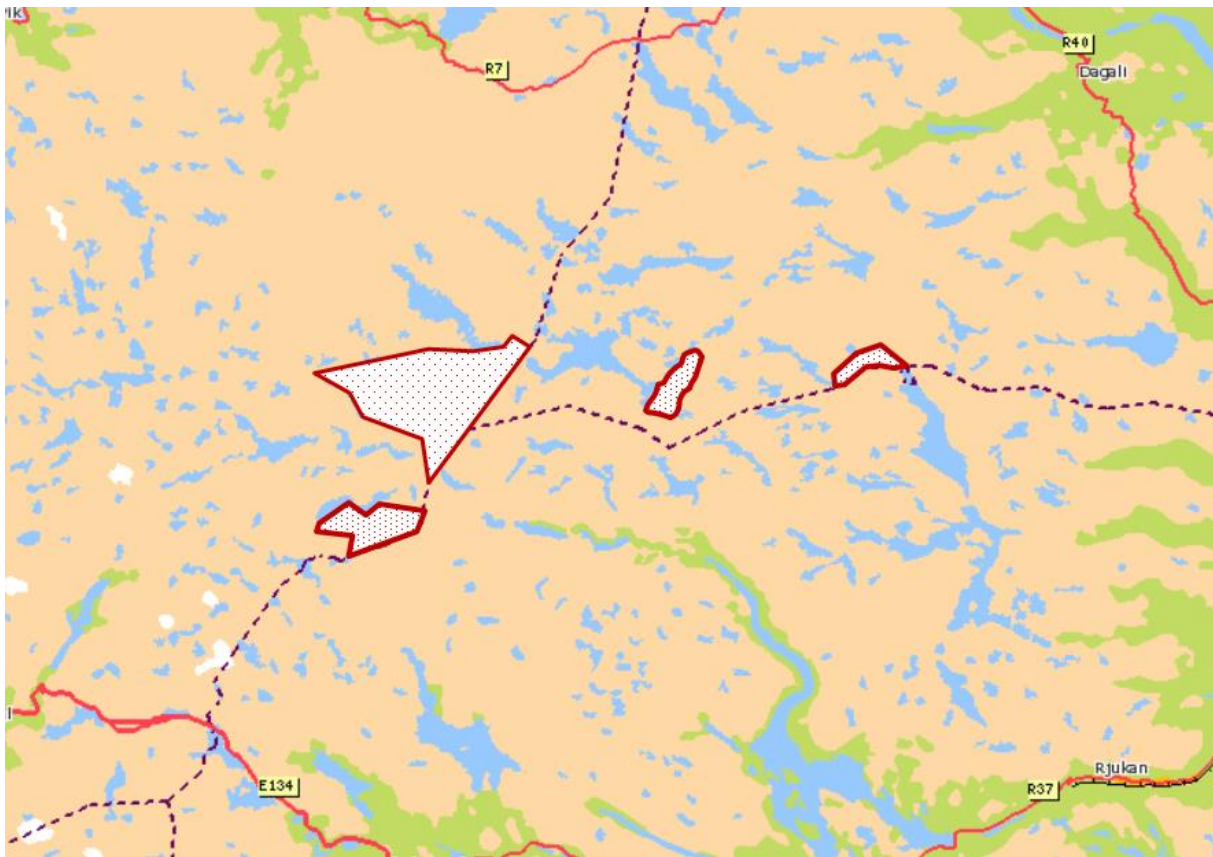
2013 - 2017

**Utarbeidet for Hardangervidda villreinutval
av
Svein Erik Lund**

FREDNINGSSONER 2013 – 2017

Reinens ofte svært begrensede arealbruk i jakta har i mange år vært en utfordring. I flere områder har det vært drøftet om det er jakta / jegerne selv som hindrer reinstrekket og slik begrenser reinens bruk av villreinområdet. Noen mindre fredningssoner har eksistert, slik som ved Skyttarfossen ved Hansbu og Havfoss ved Mår.

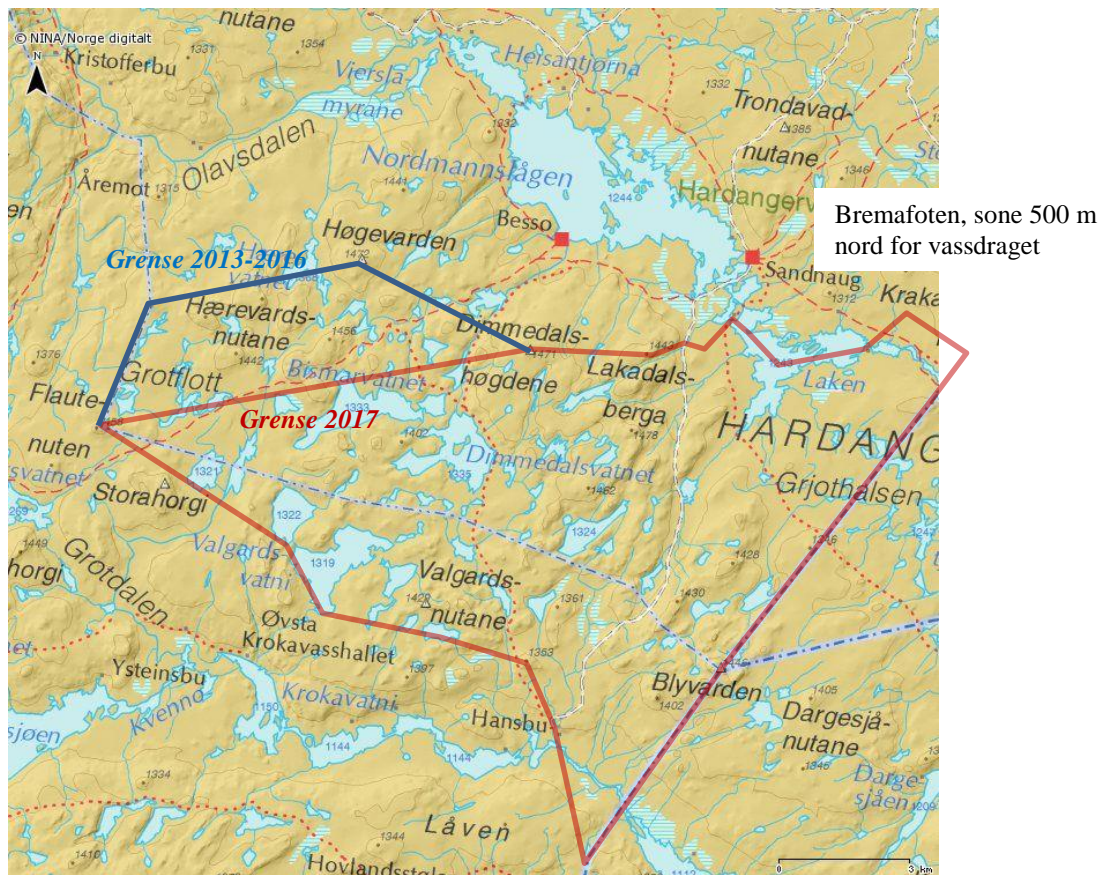
I forkant av jakta 2013 ble det igangsatt et arbeid med vurdering av ulike tiltak med tanke på å få reinen lenger vestover inn i Hordaland og østover inn i Buskerud. Fredningssoner i enkelte områder der det synes å være jegerne som hindrer reinen i å trekke ble grundig drøftet. I motsetning til tidligere år dette har vært drøftet, var det nå en generell positiv stemning for å prøve ut tiltaket. Dette i Hordaland og Buskerud da aktuelle rettighetshavere i Telemark ikke ønsket å være med å drøfte denne problemstillingen. Ulike forslag til fredningssoner og eventuelle vilkår rundt disse ble grundig drøftet både på åpne møter og gjennom dialog med fjellstyrene og private rettighetshavere. Resultatet ble to fredningssoner i Hordaland og to fredningssoner i Buskerud.

I denne rapporten gis en kort oversikt over fredningssonene og hvordan merkede GPS-simler har brukt områdene. De fleste flokkene har ikke merkede simler, så det er klart at flokker kan ha brukt fredningssonene uten at dette fremkommer av GPS-posisjonene fra merkede simler.

Om det skal etableres fredningssoner og hvordan disse skal utformes avgjøres av det enkelte fjellstyre eller rettighetshaver. Det finnes heller ingen fasit på hvordan fredningssonene har virket eller hvordan de skal utformes eller plasseres. I rapporten gis en kort subjektiv vurdering av eksisterende fredningssoner og det pekes på andre områder fredningssoner bør vurderes etablert. Dette som grunnlag for videre drøftinger lokalt, for på sikt å få reinen til å bruke en større del av villreinområdet i løpet av jakta. Til beste for både jegere og forvaltning.

Fredningssone Eidfjord og Ullensvang statsallmenning

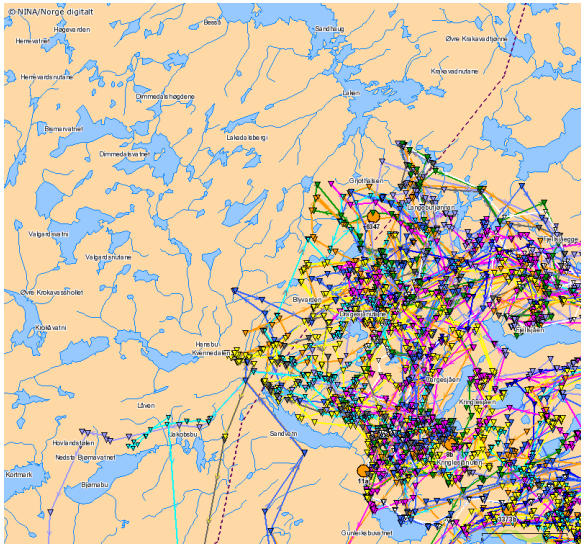
Formålet med fredningssonen mellom Eidfjord statsallmenning og Ullensvang statsallmenning var å få reinen til å trekke lenger vest for deretter å spre seg sør og nord. På den måten vil det bli jakt i områder som i mange år har hatt liten / ingen jakt. Fredningssonen ble lagt på statsallmenningene da det ikke var ønske blant private rettighetshavere å forlenge fredningssonen ytterligere vestover.

Dette var den desidert største fredningssonen og båndla store områder som var mye benyttet til jakt. Jegerne som hadde jaktet i disse områdene måtte finne nye områder, som igjen medførte større tetthet av jegerne utenfor fredningssona. Spesielt på området Låven ble det flere jegerne.

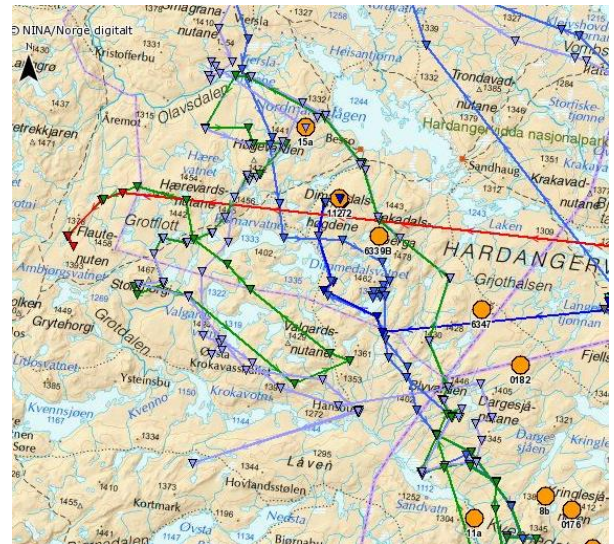
I alle fem år med fredningssone har reinen trukket vestover inn i fredningssona uten stans ved fylkesgrensa. Fredningssona har slik virket, selv om reinen ikke har reist langt vestover. Fredningssona synes imidlertid å ha bidratt positivt til å få reinen lenger nord. Etter å ha kommet vestover har reinen også flere år reist sørover fra fredningssona og gitt jakt i Odda / Røldal. Hva som hadde vært status for områdebruk og jaktresultat uten fredningssoner i disse fem årene er selvsagt vanskelig å vite. Fredningssona vurderes imidlertid å ha hatt positiv effekt for det samlede jaktresultat i Hordaland.

Fredningssona i dette området bør videreføres. Det bør imidlertid vurderes om det kan fastsettes andre grenser som kan gi større jaktbare områder, samtidig som villreintrekket vestover ikke stanses.

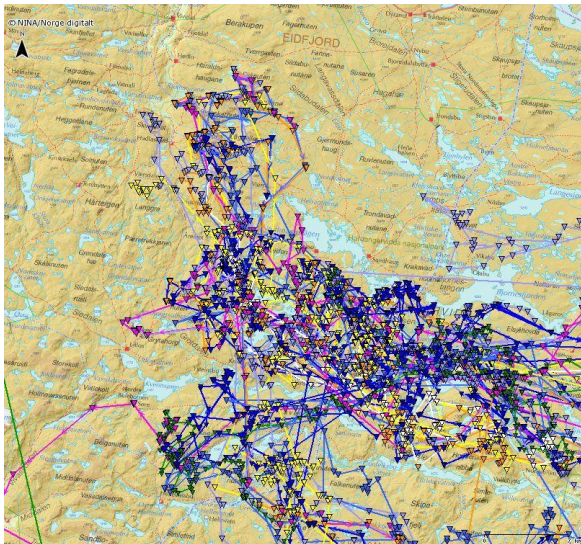
Fredningssoner 2013 - 2017

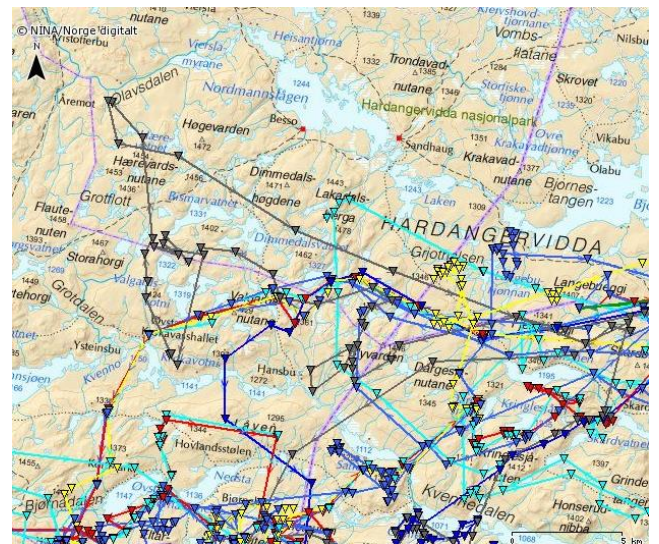
2012: Viser oppsamling og stans av villreintrekket vestover. Ingen fredningsssone dette året.

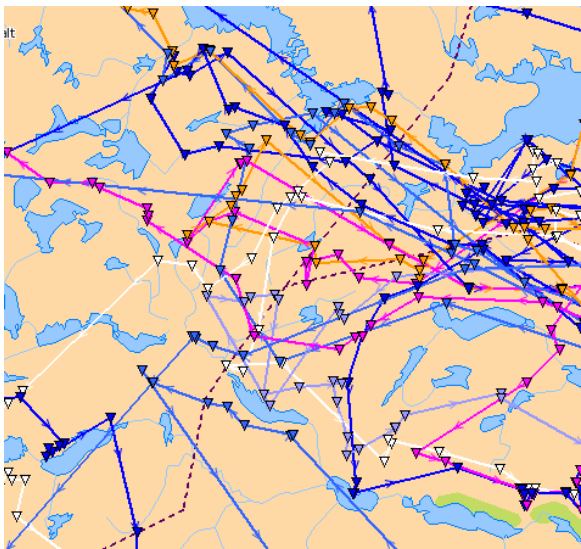
2015

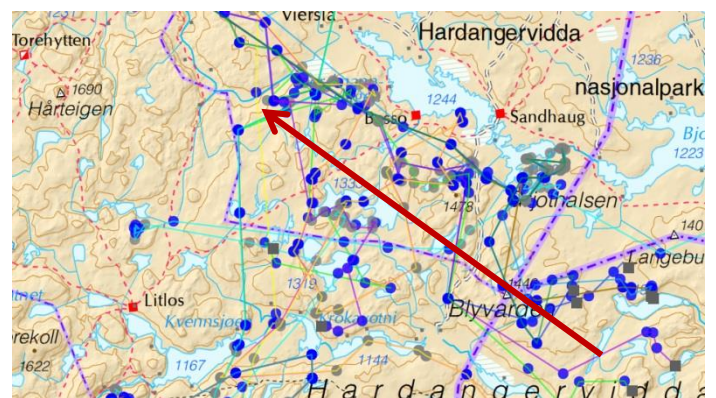
2013: Reinen kom i løpet av jakta to turer vestover inn i fredningssona og det er i motsetning til foregående år ingen stans i trekket ved fylkesgrensa.

2016

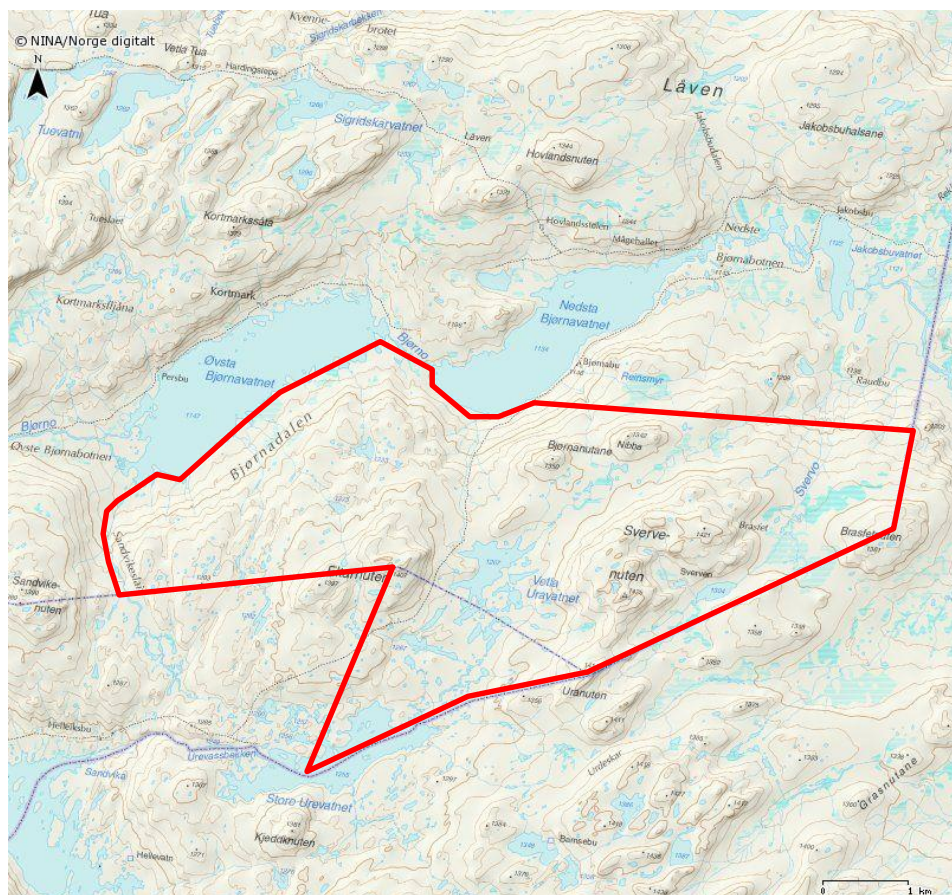

2014

2017: GPS-posisjoner for simler som trakk nordvest i fredningssona første uka i jakta.

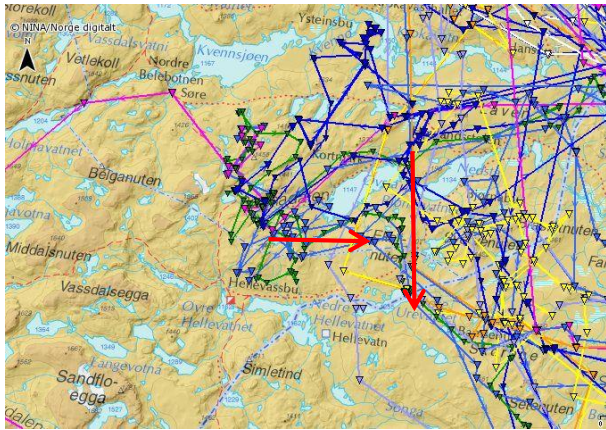
Fredningssone Ullensvang og Røldal statsallmenning

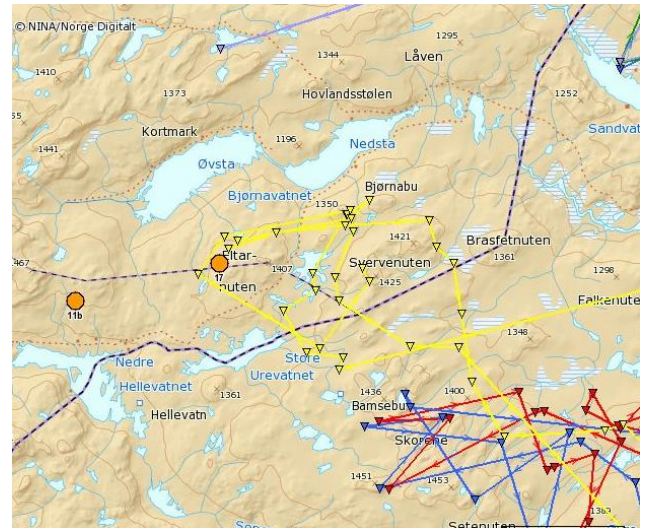
Formålet med fredningssonen på Ullensvang statsallmenning og Røldal statsallmenning, i området mellom Øvre- og Nedre Bjørnavatnet og fylkesgrensa mot Telemark, var å få reinen vestover.

Reinen har i femårsperioden i varierende grad trukket vestover mot fredningssona. Enkelte år har det imidlertid trukket dyr vestover inn i fredningssona, uten at det kan påvises noen stor effekt mht. å få reinen lenger vest enn tidligere.

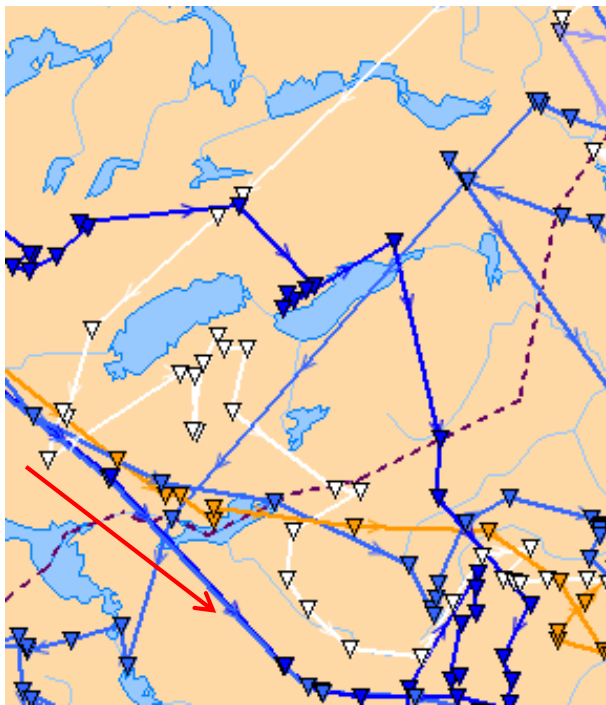
I dette området bør det prøves ut en annen utforming av fredningssona. Det bør også vurderes å ha fredningssone nord-vestover fra området mellom Nedre Hellevatnet og Store Urevatnet. Fredningssone nord for Bjørno mellom Øvre- og Nedre Bjørnavatnet bør vurderes.

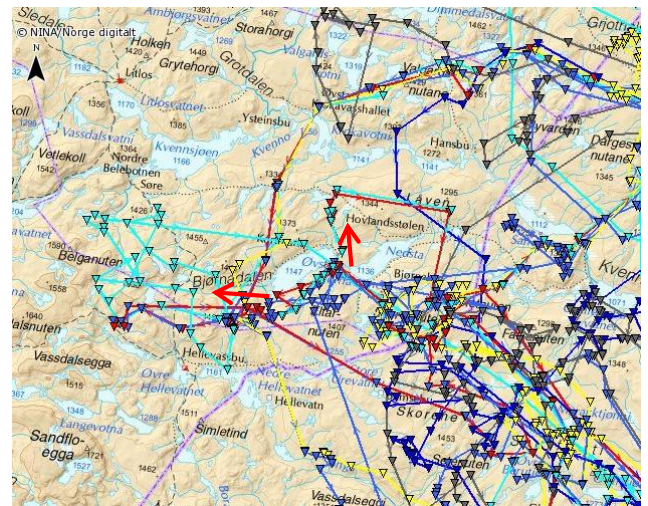
2013: Flokker trakk i fredningszone sørover og østover.

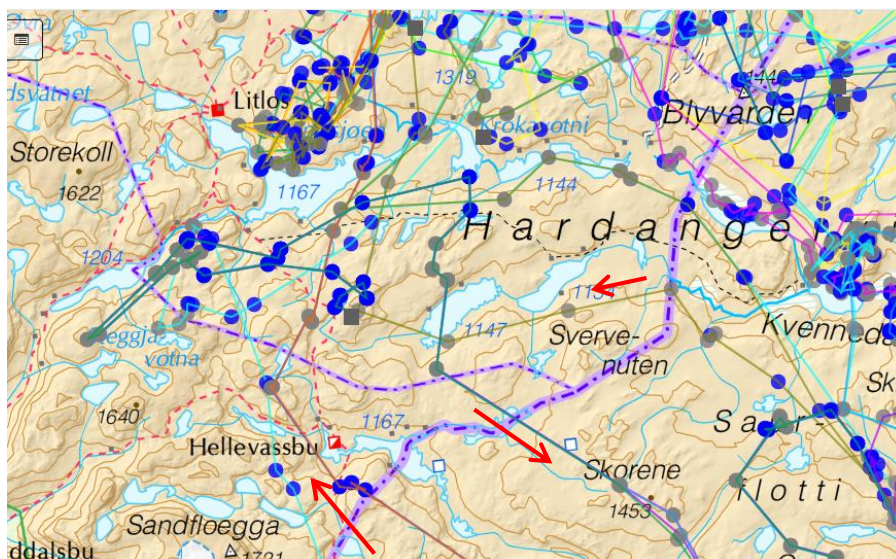
2015: Flokker inne i fredningszone uten videre trekk vestover.

2014: Ingen vestlig trekk mot fredningszone.

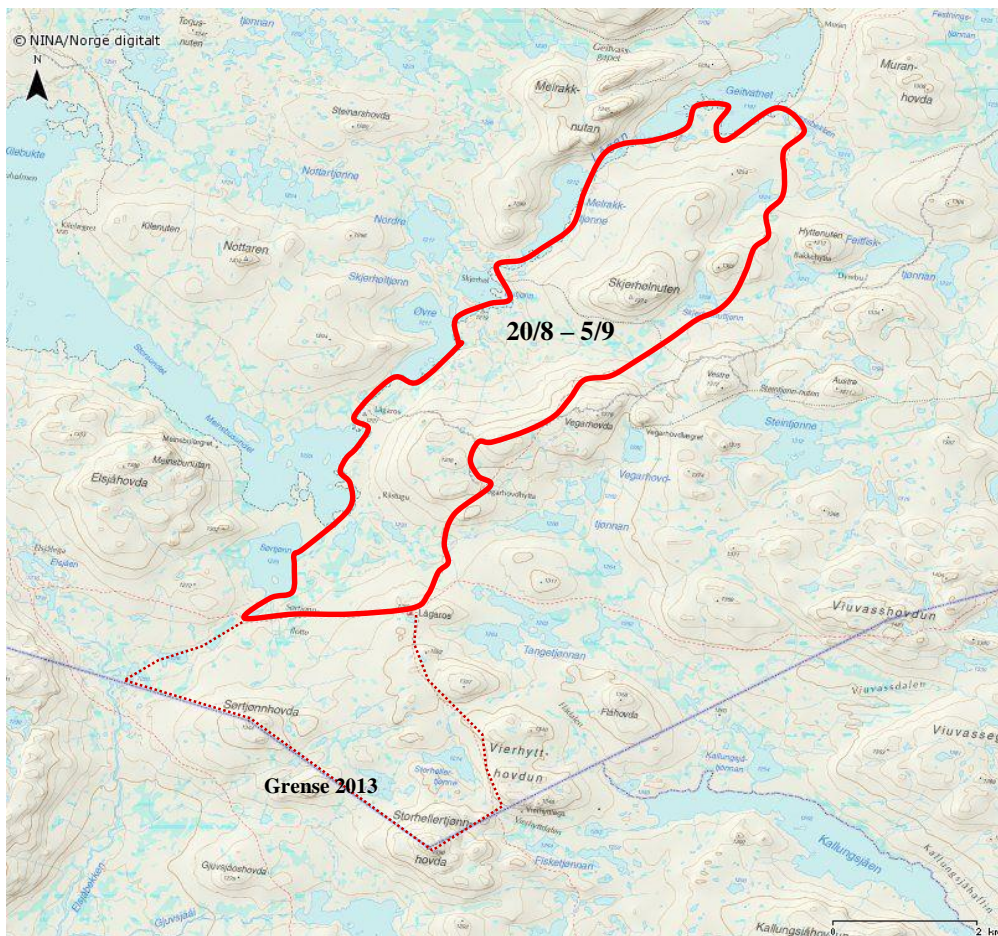

2016: Flokker kom inn i fredningssona og trakk vestover siste dag i jakta.

2017: GPS-simle viser en flokk som benyttet fredningssona til trekk vestover.

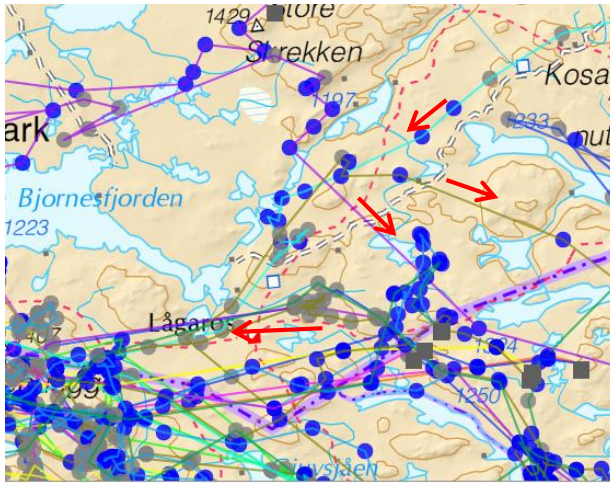
Fredningszone Øvre Numedal statsallmenning – 20/8 t.o.m. 5/9

På Øvre Numedal statsallmenning ble det etablert en fredningszone i Lågaros-området. Tanken var å gjøre det lettere for reinen å trekke østover og eventuelt krysse Lågen nordover inn i Geitvassdalen. Fredningssona gikk i 2013 fra fylkesgrensa og nordøstover på sørsiden av Nordmannslågen. Fredningssona ble i forkant av jakta 2014 justert, slik at søndre grense for fredningszone ble langs DNT-løye mellom Lågaros – Sandhaug. Denne avgrensingen ble siden beholdt. I motsetning til øvrige fredningszone var denne fredningssonen kun gjeldende i perioden 20/8 – 5/9.

Fredningssona har trolig ikke medført noen stor endring mht. trekk øst / nord. Flere år har det ikke vært riktig vindretning til å få prøvd ut fredningssona, eller reinen har kommet etter at fredningssona har vært opphevet. Det synes å være vanskelig for reinen å krysse Lågen. Det er periodevis stor aktivitet fra fiskere i krysningspunktene langs Lågen. Fiskere teller også ved krysningspunktene.

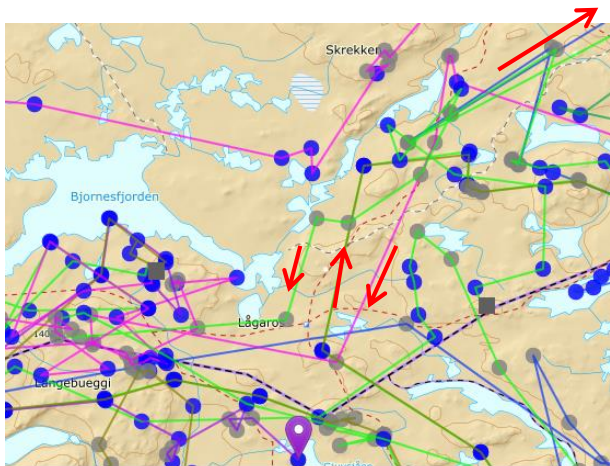
Ved en videreføring av denne fredningssona bør utformingen vurderes på nytt. En eventuell fredningszone bør uansett gjelde hele jaktperioden, siden fredningssona bør virke uansett når reinen måtte ønske å trekke. Fiske og telting langs Lågen i trekkområdene er også utfordring som må drøftes om det kan gjøres noe med, dersom det fortsatt skal være en fredningszone. En fredningszone på nordsiden av Lågen synes da også naturlig å vurdere.

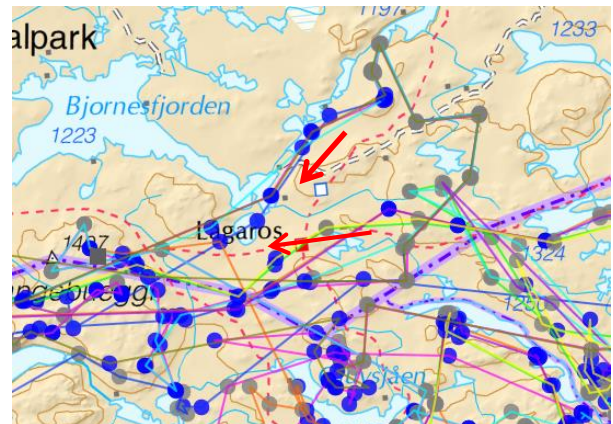
2013: Ved jaktstart sto reinen øst for fredningssonen og det ble ikke noen situasjon der hovedtyngden av rein trakk østover mot / i fredningssonen. Det ble imidlertid observert flokker som slo seg til ro i fredningssonen ved Lågen og fra tidligere tider var dette første steg for reinen i å krysse Lågen nordover. De første dagene av jakta var det minst to flokker nord for Lågen, men det er noe varierende meninger om disse har krysset nordover eller om de allerede var på nordsiden før jaktstart

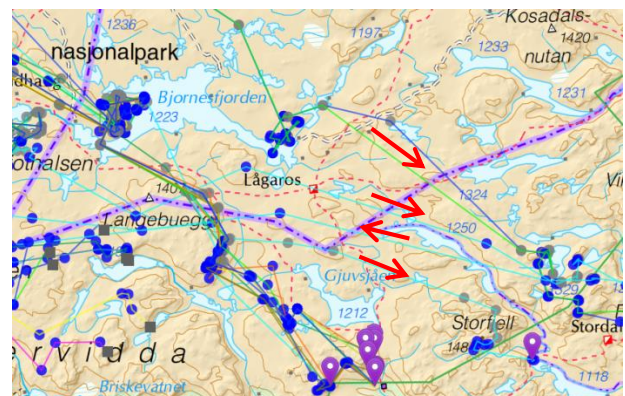
2015: Det vet var lite rein på vei inn i fredningssonen dette året. Ei merka simle benyttet imidlertid fredningssonen til å trekke østover. I perioden etter 5/9 var det flere flokker som slo seg til ro sør for Lågen, før de krysset nordover.

2014: Ved jaktstart sto mye dyr øst for fredningssonen. To merkede simler benyttet fredningssonen til å trekke østover. Andre merkede dyr kom inn i fredningssonen for deretter å reise sørover.

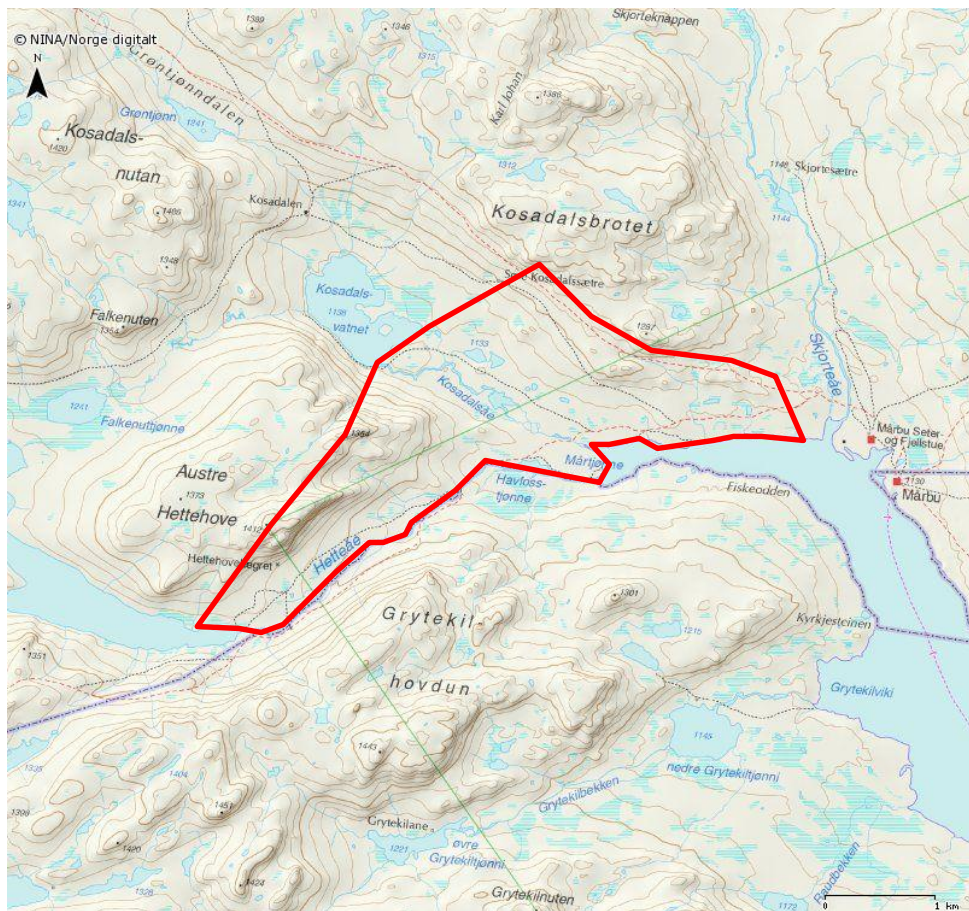

2016: Det kom dyr inn i fredningssonen, men de krysset ikke Lågen nordover. De trakk i stedet sørvestover i fredningssonen.

2017: Vindretningen gjorde det aldri aktuelt med trekk nordøstover inn i fredningssonen. En flokk kom imidlertid nordfra og sto på nordsiden av Lågen i to dager før den krysset sørover. Fiskere med telt ved Lågen var trolig årsaken til at reinen hadde problemer med å krysse Lågen.

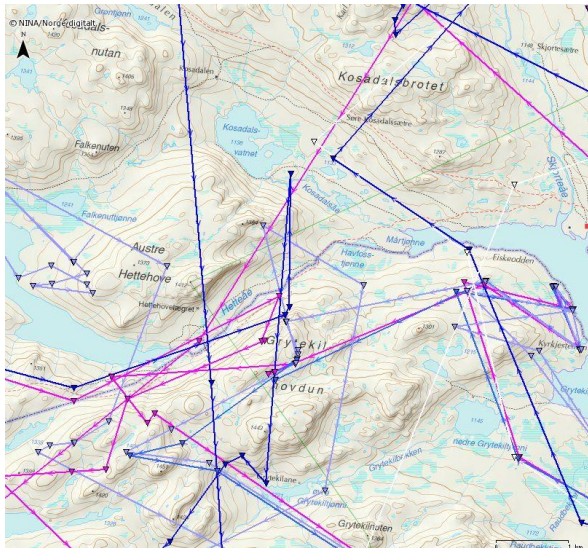
Fredningssone Havfoss – Opdal Renkompani

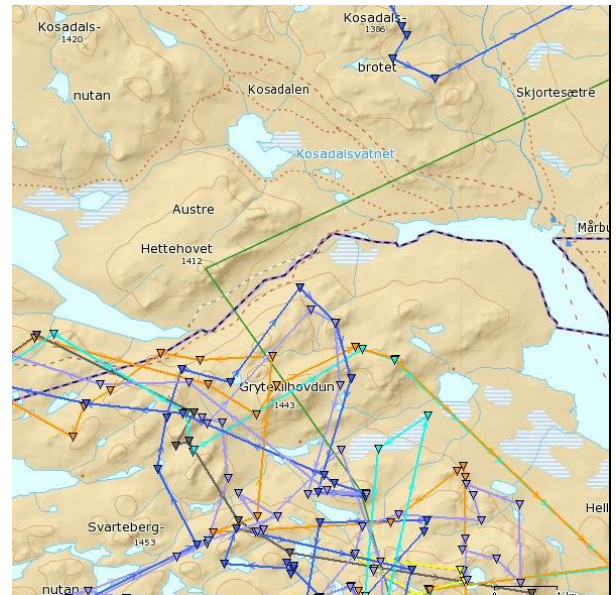
Opdal Renkompani har i mange år hatt en fredningssone nord for Havfoss, mellom Mår og Hettefjorden. Denne ble i 2013 utvidet ytterligere. Dette området er eneste mulighet reinen har for å komme inn på private områder i Buskerud fra Tinn, såfremt reinen ikke går «omveien» vest og nord for Hettefjorden og Eidsjøen. GPS-merkede dyr viser at det kan være vanskelig for reinen å krysse nordover. Både jakt, men også trafikk langs DNT-merket sti og selve vassdraget påvirker trekkmulighetene. Fredningssona vurderes derfor å ha en svært viktig funksjon når det gjelder å bedre reinens mulighet til å trekke nordover og inn i Nore og Uvdal kommune.

De siste fem årene er det registret flokker (med og uten merkede GPS-simler) som har brukt fredningssona til å krysse nordover. Det er også situasjoner der GPS-merkede dyr viser at flokker har vært opp mot fredningssona, uten å komme videre. Vindretning spiller en viktig rolle for om reinen vil nordover, men menneskelig aktivitet langs DNT-sti, samt jegere i området sør for fredningssona virker inn.

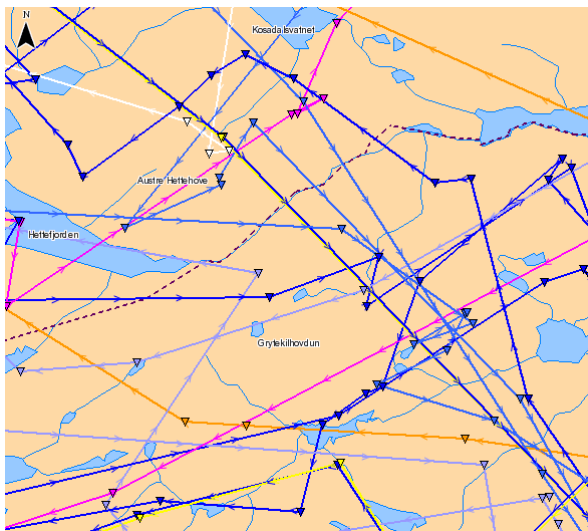
Fredningssona bør videreføres og den bør utvides sørover i området sør for vassdraget, mot Grytekilhovdun. DNT-merket sti langs Havfoss bør også legges om i tråd med vedtatt sti- og løypeplan for Nore og Uvdal kommune, der sti er flyttet lenger nord.

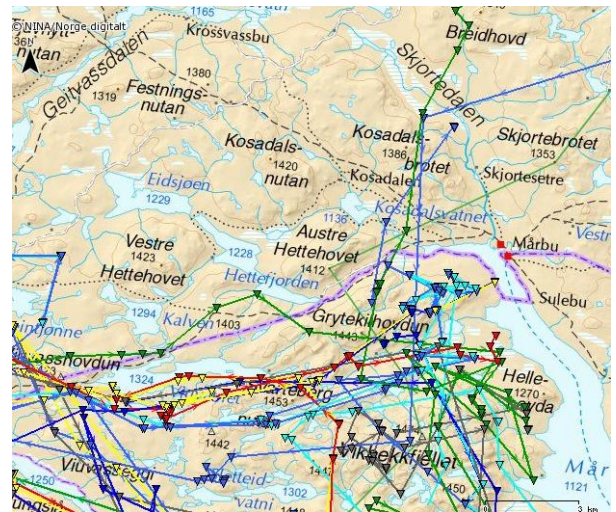
2013: Det ble ikke noe stort trykk fra rein nordover mot fredningssonen, men den 10/9 på formiddagen krysset det dyr nordover. Den 11/9 er det også registret kryssing av dyr nordover, men dyra snudde i nordkant av fredningssonen og reiste sørover igjen.

2015: Mye dyr sto sør for fredningssona, men ingen kryssinger nordover.

2014: Mye dyr krysset fredningssona før og under jakta dette året.

2016: Mye dyr sto sør for fredningssona, men ingen kryssinger nordover. Dyr reiste sørover i fredningssona. Mange flokker / flere tusen dyr krysset nordover i fredningssona dagene etter jakt slutt.

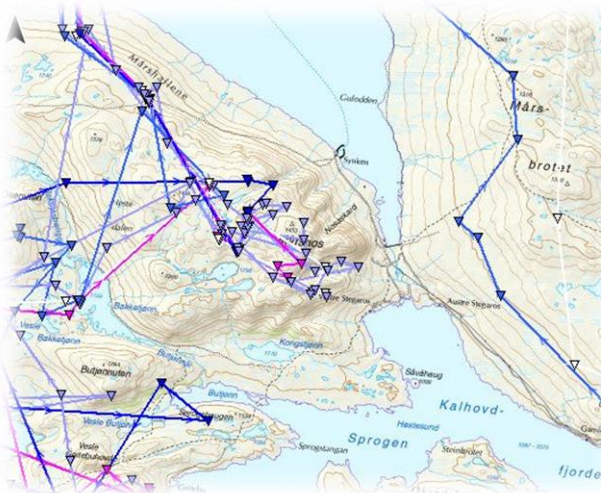
2017: Ingen dyr i nærheten av fredningssona. Feil vindretning hele jakta.

ANDRE OMRÅDER DER FREDNINGSSONER BØR VURDERES ETABLERT

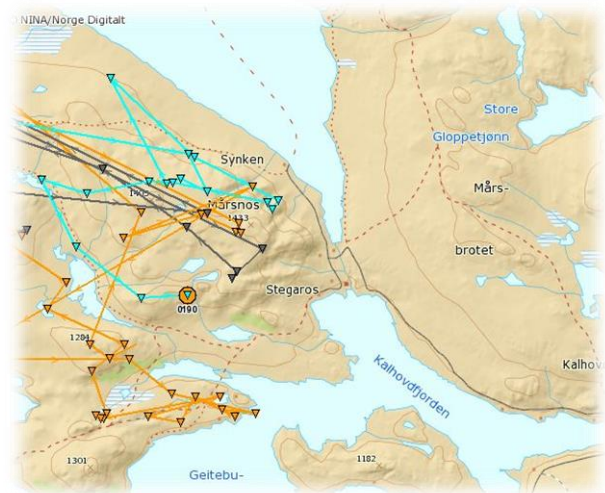
Stegaros / Mårsnos

Nesten hvert år kommer reinen trekkende østover mot Stegaros, men blir der effektivt stoppet av folk, veier, trafikk og annen infrastruktur. Dette området synes å ha blitt en absolutt barriere i jakta. Dersom reinen hadde kunnet krysse østover i dette området ville dette ha gitt jakt i de østre områdene av Tinn, samt de private områdene øst i Nore og Uvdal. Dette da reinen på trekk vestover i stor grad ville ha blitt presset oppover langs Mår før den kunne trekke vestover. Dette ville også øke muligheten til å få reinen nord for Lågen og dermed inn i Hordaland på tur vestover. Dette bl.a. gjennom bruk av det gamle trekket over Høljabrøtet og videre inn i Geitvassdalen.

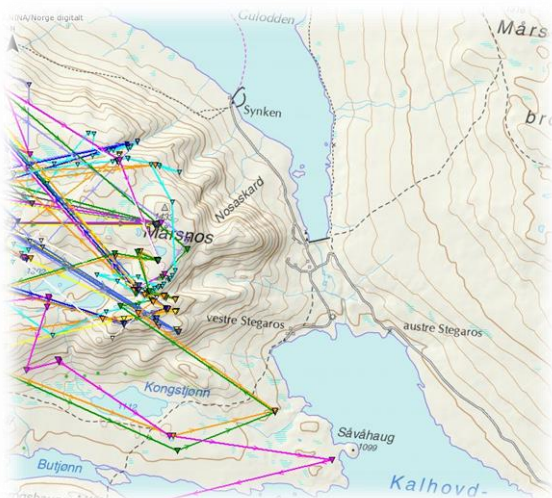
Dette punktet synes å ha en nøkkelrolle for å bedre jaktforløpet. Det må skje en radikal omlegging av all infrastruktur og bruk av dette området. Dette er noe både grunneiere, offentlige myndigheter og andre aktører i området må ta tak i for å se om det kan finnes avbøtende tiltak.

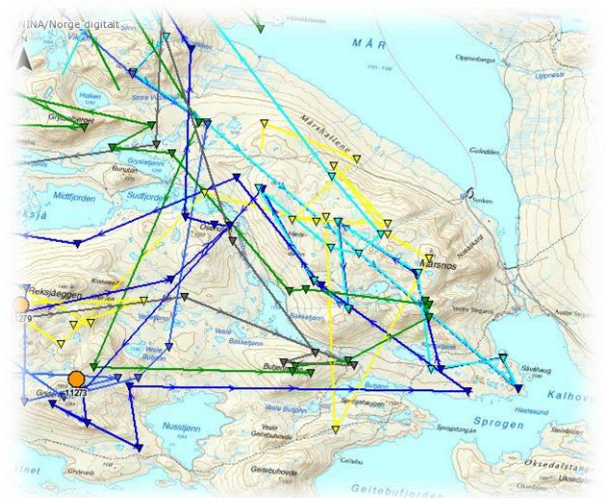
2013

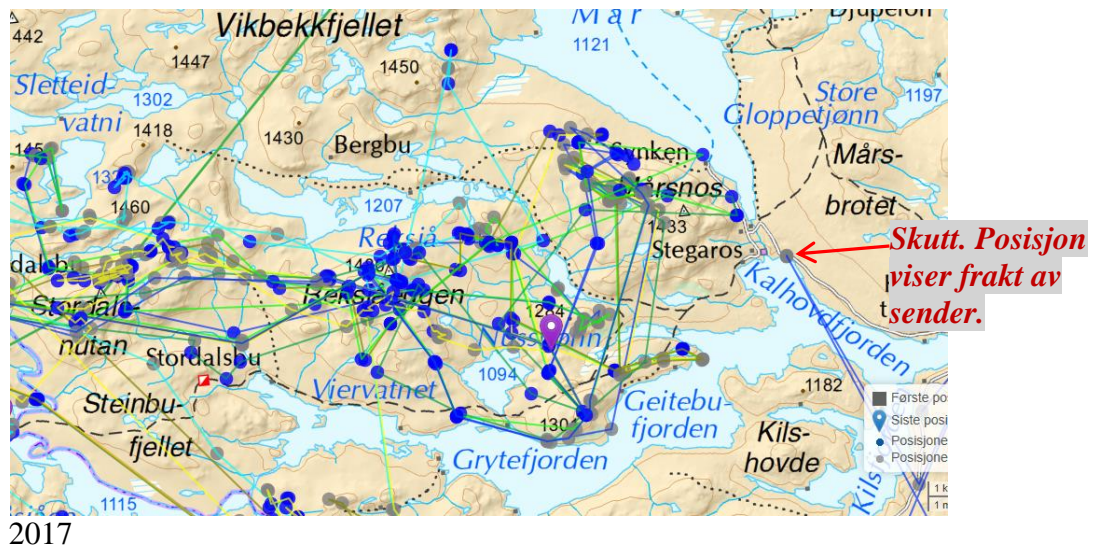
2015

2014

2016

Vei til Gvapseborg.

Vurderer fredningssone 1 km på begge sider av veien fra Nedre Grottetjønn til Gvapseborg. Bedre trekkmuligheten østover ut på tangene.

Hola

Det bør vurderes fredningssone i området Hola da dette synes å være en flaskehals, både på sørlig og nordlig trekk.

Kalven - Hettefjorden

Det bør vurderes etablert en fredningssone i området mellom Kalven og Hettefjorden. Dette da området er en alternativ rute fra Telemark og nordover, jf. Havfoss-området.

Viuvassdalen

Fredningssone vest for Viuvasshøgda for trekk nordover.

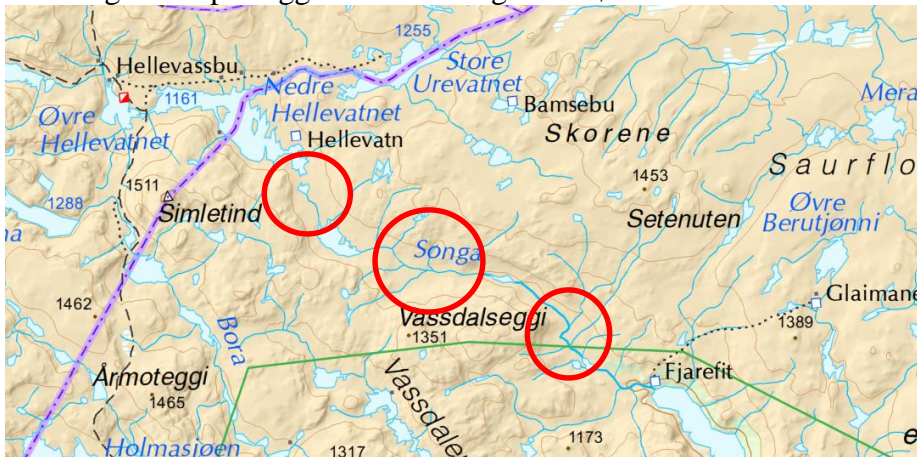
Bremmafoten

Fredningssone ved Bremmafoten bør vurderes utvidet. Dette gjelder både nord og sør for vassdraget og i begge fylker. Trekk nordover på dette punktet er viktig. Merket DNT-sti og fritidsfiske i dette området påvirker også villreintrekket.

Songaelva

Fredningssoner på begge sider av Songaelva bør vurderes.

Nedre- og Øvre Bjørnavatnet

Fredningssone nord for elva mellom vanna for bedring av trekkmulighet nordover inn på Låven.

Nedre Hellevatnet og Store Urevatnet

Fredningssone mellom Nedre Hellevatnet og Store Urevatnet for bedring av trekkmulighet vestover. Fredningssone bør starte inne på Telemark og strekke seg nor vestover på sørsiden av Øvre Bjørnavatnet.

